

Floristické poznámky z Brna a okolí

Floristic notes from Brno and its vicinity

Jiří U n a r¹⁾ & Pavel U n a r²⁾

¹⁾ Arbesova 7, 638 00 Brno; e-mail: unar.jiri@seznam.cz

²⁾ Výzkumný ústav Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, v. v. i., Lidická 25/27, 602 00 Brno, a Botanický ústav AV ČR v. v. i., Oddělení vegetační ekologie, Lidická 25/27, 602 00 Brno; e-mail: pavel.unar@vukoz.cz

Abstract

This article presents some interesting botanical finds in the city of Brno and its surroundings. The observations focused on native endangered species and species with decreasing occurrence. Species frequencies were compared with those from a survey of synanthropic flora in the city of Brno made at the end of 1970s. Some rapidly spreading alien species were registered. In this respect the occurrence of some rare orchids among blocks of flats in the Lesná district is interesting. More intensive management of the urban space has caused extinction of some previously common synanthropic species (*Artemisia annua*) or a significant decrease in their occurrence (*Heracleum mantegazzianum*). An increasing number of localities of *Artemisia tournefortiana*, *Duchesnea indica*, *Geranium sibiricum* or *Bunias orientalis* has been observed.

Key words: Brno, development, flora, localities

Nomenklatura: Kubát et al. (2002)

Úvod

Druhová skladba vegetačního krytu je do značné míry odrazem ekologických podmínek, které v území či na konkrétní lokalitě vládnou. V kulturní krajině je významným ekologickým činitelem člověk, který svou uvědomělou i neuvědomělou činností ovlivňuje mnohé ekologické faktory. Velmi markantně se tento vliv projevuje v lidských sídlech, zejména pak v městských aglomeracích. Terénními úpravami, nejružnějšími druhy průmyslové činnosti, zástavbou a sítí komunikací jsou měněny nejen pedologické a odtokové poměry, ale výrazně i místní klima. Nemalý vliv na květenu takových území má i obchod, s nímž souvisí transfer velkého množství nejružnějšího materiálu a zboží. Spolu s nimi často putují i diaspory nejružnějších druhů rostlin, z nichž některé mohou v cílových destinacích nalézt vhodné podmínky k životu a šíření.

Vše výše uvedené lze v plné míře vztáhnout i na Brno. Významnou roli v průmyslové výrobě Brna hrál v minulosti vedle strojírenství také průmysl textilní. Se surovinami pro přádelny vlny a bavlny, avšak i s jiným materiálem, se dostávala do Brna také semena četných exotických druhů. Některé z nich zde našly příhodné podmínky k životu, vyrostly a začaly se šířit. Neofytům Brna a Brněnska věnovala pozornost řada botaniků, např. Schur (1877), Krist (1935, 1940), Dvořák (1948), Grüll (1954, 1972, 1974, 1979), Konětopský (1960), Dvořák & Kühn (1966), Grüll & Smejkal (1966), Grüll & Priszter (1967), Horníčková-Kameníková (1962), Smejkal (1961, 1968, 1973), Unar J. (1978), Dvořák et al. (1983). Změny v květeně Brna a jeho okolí v posledních desetiletích jsou do značné míry ovlivněny změnou orientace našeho státu a s tím souvisejícími změnami v přepravě nej-různějších komodit, masivní výstavbou na nových plochách i vznikem opuštěných areálů zkrachovaných podniků v intravilánu města. Nemalou roli hraje i úroveň péče o veřejnou zeleň ve městě. Některé změny v květeně Brna za poslední tři desetiletí se snaží postihnout i náš příspěvek.

Metodika

Na rozdíl od našich předcházejících floristických příspěvků (cf. Unar et al. 2001, Unar & Unar 2005), které čerpaly ze širokého regionu celé jižní Moravy, je tento článek věnován (až na výjimky) Brnu a jeho okolí. Zahrnuje nálezy z rozmezí let 2007–2013. Všírá si jak zajímavějších lokalit vzácnějších druhů naší domácí květeny, tak i pozoruhodnějších druhů zavlečených. Důležitým srovnávacím materiálem pro výběr sledovaných synantropních druhů i pro posuzování jejich šíření či ústupu ve sledovaném území se stala mimo jiné obsažná Grüllova studie z konce sedmdesátých let minulého století (cf. Grüll 1979).

Lokality nalezených druhů jsou popsány co nejpodrobněji a zpřesněny zeměpisnými souřadnicemi, které byly dodatečně odečítány z podrobných map uložených v internetové aplikaci (www.mapy.cz, souřadnicový systém WGS-1984). Tyto údaje vždy doplňuje zařazení do fytogeografického okresu a příslušného čtverce celoevropské mapovací sítě. Jména nálezce (not.), sběratele dokumentačního materiálu (leg.), eventuálně autora dokumentačních fotografií (foto) jsou v článku pro úsporu místa uváděny zkratkami (J. U. = Jiří Unar, P. U. = Pavel Unar).

Nomenklatura byla v konečném znění přizpůsobena Klíči ke květeně České republiky (Kubát et al. 2002). Chráněné a v různém stupni ohrožené druhy naší květeny jsou označeny následovně: značka před lomítkem udává hodnocení podle vyhlášky MŽP č. 395/1992 Sb. (Anonymus 1992), značka za lomítkem pak hodnocení podle třetího vydání Červeného seznamu cévnatých rostlin České republiky (Danihelka et al. 2012, Grulich 2012).

Lokality jednotlivých druhů jsou řazeny nejčastěji od severu k jihu a blízké lokality jsou pro přehlednost přiřazovány k sobě. Dokladový materiál je uložen v herbárii Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně (BRNU). Dokumentační fotografie jsou archivovány u prvního z autorů.

Komentovaný seznam druhů

Allium paradoxum var. *paradoxum*

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná, Čertova rokle: v podrostu smíšeného lesa asi 40 m V od konečné zastávky tramvají č. 9 a 11; 49°13'36,6" N, 16°37'25,5" E; porost tisíců rostlin (27. IV. 2009 leg. J. U.).

O výskytu česneku podivného na této lokalitě referovala jako první Kubešová (2000). Pozdější a podrobnější údaje lze nalézt v naší práci (Unar & Unar 2005). V roce 2010 rostl tento druh v Čertově rokli mezi konečnou zastávkou tramvají a Arbesovou ulicí ve více než 10 skupinách, z nichž tři obsahovaly řádově desetitisíce exemplářů. V roce 2012 bylo již téměř celé dno Čertovy rokly jižně Arbesovy ulice kryto tímto druhem (29. IV. 2012 foto J. U.) a lze pozorovat i šíření do svahů (např. novou skupinu při chodníku z Čertovy rokly k Arbesově ulici tvoří již desítky rostlin). Druh se tedy na Lesné v jižní části Čertovy rokly velmi intenzivně šíří.

Amaranthus deflexus

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Husovice: ve zruderalizovaném travnatém porostu mezi Svitavským nábřehem a pravým břehem Svitavy; 49°12'25,9" N, 16°37'53,4" E až 49°12'16,1" N, 16°37'45,1" E; desítky vitálních rostlin (24. VIII. 2010 a 14. X. 2011 leg. J. U.). Tato lokalita navazuje na již dříve publikované lokality (Simonová & Fajmon in Hadinec & Lustyk 2008). – Brno-Husovice: na v. okraji trávníku trojúhelníkového tvaru na jižním konci Vranovské ulice; 49°12'10,0" N, 16°37'34,1" E; několik rostlin spolu s daleko hojnějším laskavcem ohnutým (*Amaranthus retroflexus*) (25. VIII. 2013 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed, Moravské náměstí: na okraji obnoveného trávníku asi 15 m S od zdi kostela sv. Tomáše; 49°11'54,0" N, 16°36'26,8" E; ojedíněle (24. VIII. 2010 leg. J. U.). – Brno-střed, Malinovského náměstí: v JV cípu parku u veřejných WC poblíž Domu umění; 49°11'46,2" N, 16°36'54,7" E; několik plodných rostlin (3. VII. 2007 not. J. U.), tamtéž porost ca 1 m² velký (22. VII. 2009 leg. J. U. a 8. VII. 2011 not. P. U.). – Brno-střed, JV orientované terasy pod Petrovem: na nově zrekultivované ploše prudkého svahu; 49°11'26,0" N, 16°36'23,4" E; jedna vitální rostlina (6. X. 2008 not. J. U.). – Brno-střed, ulice Vodní: u paty zdi městských lázní; 49°11'23,0" N, 16°36'24,3" E; tři rozkvétající rostliny (15. VI. 2010 not. J. U. a P. U.).

Na poslední uvedené lokalitě nalézal opakovaně laskavec skloněný již v 60. a 70. letech minulého století Grüll (1979). Jak dokazují údaje výše citovaných autorů i naše vlastní nálezy, stává se tento druh sice nepříliš častou, avšak pravděpodobně již trvalou součástí místní ruderalní flóry.

Anacamptis pyramidalis

(SO/C1b)

70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: v travnatém porostu s roztroušenými křovinami v jižním lemu trasy bývalé lanovky dopravující vápenec z tzv. Lesního lomu k drtičům asi 6 m V od cestičky vedoucí z hádecké plošiny k retranslační stanici; 49°13'16,1" N, 16°40'27,3" E; jediný exemplář (25. V. 2008, 5. VI. 2008 a 16. VI. 2010 foto J. U.).

V roce 2009 nebyl druh autory sledován, avšak o jeho výskytu v tomto roce referoval Šmiták (2010). V letech 2010 a 2011 byla kvetoucí lodyha (zvěří?) zničena a 18. V. 2012 již nebyl rudohlávek na Hádech nalezen. Barvou květů připomínala rostlina z Hádů spíše pětiprstku žezulník, pouze poupata byla intenzivně červeně zbarvená. Původ rostliny je nejasný. Kromě možného přenosu semen větrem z jižněji položených lokalit, o němž uvažuje Šmiták, nelze vyloučit ani záměrnou výsadbu.

Androsace elongata

(–/C3)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v nízkém trávníku mezi ulicemi Seifertova a Soběšická přibližně proti ústí ulice Barvy do ulice Soběšické; 49°13'39,6" N, 16°37'53,0" E; stovky exemplářů v několika skupinách (2. IV. 2009 a 17. IV. 2010 leg. J. U.). – Brno-Lesná: u chodníku na jižně orientovaném svahu pod věžovými domy v Nejedlého ulici; 49°13'40,2" N, 16°37'53,0" E; desítky rostlin (12. IV. 2010 leg. J. U.).

Připočteme-li i dříve publikované lokality tohoto druhu v prostoru sídliště Lesná (cf. Unar & Unar 2005), mohlo by se zdát, že tomuto druhu zde nehrozí žádné nebezpečí. Opak je však pravdou. Neustále se zvyšujícím zápoji bylinného patra není tento konkurenčně slabý druh delší dobu schopen odolávat.

Artemisia tournefortiana

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765c, Brno-Řečkovice: v proluce mezi domy č. 30 a 42 v ul. Terezy Novákové; 49°14'54,7" N, 16°34'42,3" E; jedna rostlina (9. V. 2007 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Divišova čtvrť: na bázi hráze drobné vodní nádrže u silnice asi 50 m J od penzionu „U Antonička“; 49°13'36,7" N, 16°36'40,7" E; jedna rostlina (18. VII. 2011 not. J. U. a P. U.).
– Brno-Královo Pole: v prostoru podniku AŽD a mimoúrovňové křižovatky ulic Sportovní a Křížíkovy poblíž ústavu Kociánka; 49°13'36,7" N, 16°35'59,2" E; desítky rostlin (28. VIII. 2007, 25. IX. 2009, 18. VII. 2011, 15. V. 2012 not. J. U. a P. U., 7. IX. 2010 leg. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed, ulice Milady Horákové: v proluce za vyhořelým dřevěným objektem asi 50 m JZ od křižovatky Drobného ulice s ulicí Milady Horákové; 49°12'1,6" N, 16°36'48,4" E; čtyři kvetoucí rostliny (5. IX. 2008, not. J. U.), tamtéž v okolí vyhořelého a poté strženého dřevěného domku, několik exemplářů (VI. 2009 not. J. U.). – Brno-střed, ulice Milady Horákové: v proluce mezi domy č. 20 a 24; 49°12'1,0" N, 16°36'44,4" E; jedna rostlina (11. 7. 2007 not. J. U.). V tomtéž roce lokalita zanikla při výstavbě nové budovy. – Brno střed: v jižním rohu parčíku V od křižovatky ulice Milady Horákové a ulice Koliště; 49°11'58,1" N, 16°36'39,7" E; jedna rostlina (7. VIII. 2012 not. J. U.). – Brno-střed: Před domem č. 15 na Zábrdovickém nábřeží a u zdi sousedního skladu; 49°12'9,2" N, 16° 37'40,3" E; osm statných rostlin (28. VIII. 2010 a 11. VI. 2012 not. J. U.). – Brno střed: v kamenném zdivu Zábrdovického nábřeží Z od budov skladů; 49°12'9,1" N, 16° 37'41,1" E; dvě rostliny (11. VII. 2011 not. J. U.). – Brno-střed: na pravém břehu Svitavy mezi řekou a zdmi skladů a průmyslových objektů v úseku mezi mostem u zábrdovického kostela a koncem slepé železniční koleje u obchodního domu Interspar; 49°12'7,9" N, 16°37'0,8" E až 49°12'2,5" N, 16°37'44,0" E; 12 rostlin jednotlivě i ve skupinkách (14. X. 2011 a 11. VI. 2012 not. J. U. a P. U.). – Brno střed: na pravém břehu Svitavy asi 10–15 m proti proudu řeky od železničního mostu na trati Brno hlavní nádraží – Brno-Židenice; 49°11'45,4" N, 16°37'43,8" E; více než 50 plodných rostlin spolu s dalšími ruderalními druhy (14. X. 2011 leg. & foto J. U., 11. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-střed: před

domem č. 27 v ulici Cejl; 49°11'51,7" N, 16°37'0,2" E; několik statných exemplářů (8. VI. 2008 a 4. X. 2009 not. *J. U.*). – Brno-střed: u paty domu č. 9 v ulici Cejl; 49°11'48,6" N, 16°37'0,1" E; jedna rostlina (8. VI. 2008 not. *J. U.*). – Brno-střed: v proluce poblíž domu č. 110 v ulici Dornych; 49°11'6" N, 16°37'16" E; několik statných exemplářů (12. X. 2006 not. *J. U.*). – Brno-střed: u paty domu č. 63 v ulici Dornych; 49°11'16,9" N, 16°37'2,8" E; dva exempláře (6. XI. 2009 not. *J. U.*). – Brno-střed: u plechové ohrady staveniště J od křižovatky ulic Dornych a Mlýnská, 49°11'26,7" N, 16°36'52,8" E, tři rostliny (20. V. 2012 not. *J. U.*). – Brno-střed: ve vjezdu do areálu nemocnice U sv. Anny z ulice Pekařské; 49°11'29,7" N, 16° 35'49,8" E; jeden statný exemplář (15. VII. 2010 not. *J. U.* a *P. U.*). V srpnu téhož roku byl tento pelyněk odstraněn. Asi 40 m V odtud u budovy Kliniky lineární radiologie; 49°11'29,4" N, 16°35'50,6" E; asi deset rostlin (4. X. 2011 not. *J. U.*).

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno-střed, ulice Vodní: v proluce mezi objektem lázní a další budovou v téže ulici; 49°11'23,4" N, 16°36'23,0" E; šest exemplářů (15. VI. 2010 not. *J. U.* a *P. U.*). – Brno-střed: v prostoru tržnice Malá Amerika JZ od křižovatky ulic Nové sady a Úzká a asi 250 m J od 5. nástupiště hlavního nádraží; 49°11'19,6" N, 16°36'30,4" E; ca 20 rostlin (29. IX. 2009 leg. *J. U.*, 17. XI. 2011 not. *J. U.*). – Brno-střed: u podjezdu ulice Poříčí pod železniční tratí Brno hlavní nádraží – Brno-Horní Heršpice; 49°11'0,4" N, 16°36'26,7" E; několik plodných exemplářů (10. VIII. 2011 not. *J. U.*). – Brno-střed, ulice Nové Sady: u domu č. 15; 49°11'18,9" N, 16°36'26,6" E; čtyři velmi statné a několik menších rostlin (17. XI. 2011 a 13. VI. 2012 not. *J. U.*). – Brno-střed, ulice Nové Sady: u domu č. 29; 49°11'14,4" N, 16°36' 20,6" E; dvě statné rostliny a u č. 35 jeden poškozený exemplář (17. XI. 2011 not. *J. U.*). – Brno-Černovice, Hladíkova ul.: v podjezdu pod železnici asi 100 m S od mimoúrovňové křižovatky ulic Ostravské a Černovické; 49°11'27,0" N, 16°38'53,7" E; několik statných exemplářů (23. VIII. 2007 a 28. VII. 2008 not. *J. U.*). – Brno-střed: v travnatém porostu u benzínové pumpy Z od ústí ulice Olomoucké do ulice Ostravské; 49°11'23,1" N, 16°38'3,6" E; jedna rostlina (21. VII. 2008 not. *J. U.*).

Tento druh, k nám zavlečený se surovou vlnou, považoval Grüll (1979) v Brně za efemerofyty, vyskytující se pouze na několika lokalitách, kam byl vyvážen odpad z přádelen. Jak dokazují i námi již dříve publikovaná pozorování (cf. Unar et al. 2001), na rozdíl od pelyňku ročního (*Artemisia annua*), který postupně z Brna vymizel, pelyněk Tournefortův zde stále přetrvává a dále se šíří. Jeho konkrétní lokality i počet rostlin na nich se však vlivem antropických zásahů často mění.

Asclepias syriaca

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v severní části zruderalizované plochy mezi Královopolskou strojárnou a arboretem Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity asi 20–25 m J od Porgesovy ulice a 150 m Z od třídy Generála Píky; 49°13'12,7" N, 16°36'59,4" E; ca 20 plodných a desítky sterilních rostlin (8. X. 2008 a 14. X. 2010 not. *J. U.*, 19. VII. 2011 foto *J. U.*).

V Brně a okolí patří klejicha hedvábná k málo častým synantropním druhům. Grüll (1979) tento druh zcela pomíjí a i v našem předcházejícím příspěvku (cf. Unar & Unar 2005) jsme mohli uvést pouze jednu lokalitu.

Bromus japonicus

(–/C4a)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Černá Pole: podél chodníku a souběžných kolejí tramvají č. 9 a 11 mezi zastávkami Halasovo náměstí a Fügnerova; 49°13'14,4" N, 16° 37'13,5" E; ca 20 rostlin (22. VI. 2012 leg. a foto *J. U.*).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v okolí navážky zeminy v sv. části rozsáhlé zruderalizované plochy mezi Královopolskou strojárnou a arboretum Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity asi 50 m J od Porgesovy ulice a 100 m Z od třídy Generála Píky; 49°13'11,5" N, 16°36'59,5" E; desítky rostlin (22. VI. 2012 leg. J. U.). – Brno-Královo Pole: u starší navážky v s. části rozsáhlé zruderalizované plochy mezi Královopolskou strojárnou a arboretum Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity asi 350 m Z od třídy Generála Píky a asi 25 m J od Porgesovy ulice; 49°13'11,6" N, 16°36'43,2" E; ca 15 rostlin (8. VII. 2012 leg. J. U.).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6765d, Brno-Maloměřice: mezi kameny v levém břehu Svitavy asi 15 m pod jezem u s. okraje Cacovického ostrova; 49°13'41,6" N, 16°39'5,8" E; dvě malé skupiny (22. VII. 2013 not. J. U.).

V Brně a okolí patří sveřep japonský k nehojným druhům. Několik jeho lokalit odtud však uvádí Podpěra (1925), Hruby (1928) i Grüll (1979).

Cephalanthera damasonium

(O/C4a)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v travnatém porostu pod *Betula pendula* S od ulice Loosovy; 49°13'58,6" N, 16°36'2,5" E; ca 40 rostlin (8. VIII. 2009 a 12. VIII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami V od bývalé restaurace Dukát; 49°13'55,9" N, 16°37'7,9" E; jedna kvetoucí rostlina (21. V. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu lip s ulicí Ibsenovou; střed 49°13'51,1" N, 16°37'12,5" E; do 40 kvetoucích exemplářů (24. V. 2010 a 9. VII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami v pásu dřevinné vegetace S od ulice Millenovy; střed 49°13'46,5" N, 16°37'19,5" E, přes 200 kusů (23. V. 2010 a 16. VII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod *Tilia cordata* a *Fagus sylvatica* s ulicí Brožíkovou; 49°13'6,7" N, 16°37'4,6" E; kolem 100 kusů (8. VIII. 2009, 24. V. 2010 a 2. VI. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu lip a bříz na svahu Čertovy rokle V od Centra volného času; 49°13'43,3" N, 16°37'29,9" E; 10–30 kvetoucích rostlin (16. V. 1990 not. J. U. a 19. V. 2011 leg. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami S od ulice Blažkovy; 49°13'50,9" N, 16°37'45,3" E; pět až osm rostlin (23. V. 2010 a 19. V. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu lip nad chodníkem vedoucím po východní hraně východní větve Čertovy rokle asi 30 m SZ od dětského hřiště; 49°13'49,4" N, 16°37'39,7" E; až 30 kvetoucích lodyh (18. V. 2009 not. J. U., 19. V. 2011 foto J. U.). – Brno-Lesná: v travnatém porostu pod lipami u severní zdi tělocvičny taneční školy v ulici Nejedlého; 49°13'41,5" N, 16°37'38,4" E; pět statných exemplářů (18. V. 2009 foto J. U., 19. V. 2011 not. J. U.), v borovém lesíku V od této školy a v předzahrádce J od ní po jedné rostlině (19. V. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod *Tilia cordata* S od ulice Arbesovy; 49°13'34,9" N, 16°37'42,5" E; do deseti rostlin (23. V. 2010 a 19. V. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami v pruhu dřevin S od Šrámkovy ul.; střed 49°13'32,8" N, 16°37'38,7" E; až 30 kvetoucích rostlin (18. V. 2009 a 19. V. 2011 not. J. U., 5. VI. 2010 leg. J. U.). – Brno-Lesná: pod korunami lip v pruhu stromů mezi ulicí Slavičkovou a Okružní asi 60 m Z od ul. Brožíkovy; střed 49°13'30,7" N, 16°37'10,1" E; 10–15 exemplářů (8. VIII. 2009 not. J. U., 21. V. 2011 foto J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: pod korunami lip na úpatí svahu pod silnicí spojující ulici Porgesovu s třídou Generála Píky; 49°13'11,7" N, 16°37'5,2" E; asi 60 rostlin (8. VI. 2013 not. J. U., 24. VII. 2013 leg. J. U. a P. U.).

V prostoru sídliště Lesná v Brně rostla okrotice bílá původně pouze v malém zbytku lesa přírodě blízké druhové skladby na západním svahu Čertovy rokle poblíž Centra volného času. Postupně však osídlila i některé pruhy dřevinné vegetace, vysazené podél severních zdí jednotlivých obytných bloků. O podobném případě hojného výskytu této vstavačovitě

rostliny v obytné zóně Přelouče referují Rejl & Kohoutek (2011). Počet kvetoucích jedinců *Cephalanthera damasonium* na Lesné rok od roku výrazně kolísá. V roce 2012 např. nevyrážela vůbec. Výskytu tohoto druhu i dalších vstavačovitých rostlin v prostoru sídliště Lesná věnovali pozornost již Jankovský (2000) a Šmiták (2000) a v současnosti Unar & Šmiták (2013).

Chenopodium botrys

(–/C3)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v silně narušeném travnatém porostu mezi kolejemi tramvají a vozovkou při ústí třídy Generála Píky do ulice Okružní; 49°13'21,7" N, 16°37'23,2" E; jedna bohatě větvená rostlina (26. VIII. 2013 not. *J. U.*). – Brno-Štefánikova čtvrť: mezi stavebním materiálem před domem v Merhautově ulici č. 234 asi 100 m S od konečné zastávky tramvaje č. 5; 49°13'4,8" N, 16°37'41,4" E; dvě rostliny (10. VII. 2011 leg. *J. U.*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: na šterkovitém substrátu nad nově budovanou odbočkou z Porgesovy ulice asi 350–400 m Z od třídy Generála Píky; 49°13'11" N, 16°36'29,6" E; desítky rostlin (19. VII. 2011 not. *J. U.*). – Brno-Královo Pole: na hlinité navázce asi 50 m Z od třídy Generála Píky a asi 30 m J od ulice Porgesovy; 49°13'12,2" N, 16°37'2,6" E; pět vitálních rostlin (14. IX. 2011 foto *J. U.*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: mezi dlaždicemi při okraji chodníku v ulici Veselé proti hotelu International; 49°11'41,8" N, 16°36'23,9" E; dva drobné exempláře (srpen 2010 not. *J. U. a P. U.*). – Brno-střed: u kamenného sloupku v sv. rohu Zelného trhu; 49°11'41,8" N, 16°36'33,5" E; jedna malá rostlina (3. X. 2011 not. *J. U.*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Staré Brno: mezi šterkem u vchodu do kaple v nemocnici U svatě Anny v ulici Pekařské; 49°11'26,5" N, 16°35'56,6" E; jedna rostlina (3. X. 2011 not. *J. U. a P. U.*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6766c, Brno-Líšeň: v ruderálním porostu nad levým břehem nově zregulovaného potoka v Ondráčkově ulici; 49°12'12,6" N, 16°42'36,5" E; tři plodné rostliny (20. VIII. 2008 leg. *J. U.*).

V souladu s poznatky Grüllovými (Grüll 1979) pocházejí i naše nálezy převážně ze skládek nebo míst, na nichž byly prováděny v nedávné době terénní úpravy. Jde pravděpodobně o druh konkurenčně slabý, který ze starších a zapojenějších ruderálních porostů postupně mizí.

Chenopodium murale

(–/C1t)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina: 6765d, Brno-Lesná: mezi budovou prodejny potravin a chodníkem u ústí ulice Ježkovy do ulice Seifertovy; 49°13'46,7" N, 16°37'50,4" E; ca 15 rostlin (4. VI. 2013 leg. a foto *J. U.*). – Brno-Lesná: v předzahrádce mezi vchody č. 4 a 5 ve Vaculíkově ulici; 49°13'44,8" N, 16°27'12,4" E; několik exemplářů (28. VII. 2010 not. *J. U.*), tamtéž asi 20 plodných rostlin (9. VIII. 2011 leg. a foto *J. U.*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Černá Pole: mezi keři v SV cípu křižovatky ulic Merhautovy a Provazníkůvy; 49°12'54,4" N, 16°37'36,2" E; ca 10 rostlin (28. VII. 2010 leg. *J. U.*). Jde o lokalitu zjištěnou Fajmonem et al. v letech 2003 a 2004 (cf. Hadinec & Lustyk 2008).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: pod keři u parkoviště na rohu ulic Veselé a Skryté; 49°11'46,0" N, 16°36'20,5" E; ca 20 plodných rostlin (6. X. 2011 leg. a foto *J. U.*, 2. VI. 2012 not. *J. U.*).

V Brně se tento druh vyskytuje jen velmi zřídka, jak dokazují nehojné nálezy Grüllovy i doklady jím citovaných starších autorů. A potvrzují to konečně i pouze ojedinělé reference z posledních let (cf. Hadinec & Lustýk 2008).

Chenopodium vulvaria

(–/C2t)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: mezi chodníkem a předzahrádkami u vchodů č. 8 až 10 v Ibsenově ulici; 49°13'49,0" N, 16°37'13,6" E; roztroušeně (8. VIII. 2009, 17. VIII. 2011 a 3. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku trojúhelníkového tvaru před vchodem č. 10 v Ibsenově ulici; 49°13'48,5" N, 16°37'13,7" E; hojně (8. VIII. 2009, 17. VIII. 2011 a 3. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-Lesná: v předzahrádce mezi vchody č. 6 a 7 v Arbesově ulici; 49°13'33,7" N, 16°37'42,1" E; několik rostlin (16. IX. 2007 not. J. U.), tamtéž v předzahrádkách a ve spárách na okraji chodníku mezi vchody 1–11, dosti často (11. VII. 2008 leg. J. U., 1. VIII. 2009, 11. VIII. 2010, 20. VI. 2011, 1. VI. 2012 not. J. U., 8. VII. 2011 foto J. U.).

Grüll (1979) nacházel merlík smrdutý převážně na brněnských rumištích. Jeho výskyt a rozšíření v prostoru sídliště Lesná může do jisté míry souviset s množstvím zde chovaných psů, kteří svou močí výrazně ovlivňují chemismus půd v okolí chodníků.

Commelina communis

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v předzahrádce před vchodem č. 11 v Arbesově ulici; 49°13'35,0" N, 16°37'37,5" E; tři rostliny (14. VII. 2008 a 20. VIII. 2012 not. J. U.).
 16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-střed: u paty domu Úvoz č. 18; 49°12'11,7" N, 16°35'35,4" E; ojediněle (12. VIII. 2011 leg. J. U., 21. VIII. 2013 not. J. U.).
 20b. Hustopečská pahorkatina: 6765d, Brno-Židenice: na jednom z hrobů v jihozápadním rohu místního hřbitova nedaleko hlavního vchodu; 49°12'17,3" N, 16°38'43,5" E; zřídka (17. VIII. 2010 not. J. U.), hojně (8. IX. 2011 not. J. U.).

V Brně se křížatka obecná vyskytovala a vyskytuje jako zplnělá jen velmi zřídka. Dokazuje to i jediná lokalita zjištěná Grüllem (Grüll 1974, 1979). Náš poznatek ze židenického hřbitova však dokazuje, že za příhodných podmínek se tento druh může velmi intenzivně množit.

Cuscuta campestris (na *Atriplex tatarica*)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: na z. okraji ulice Dusíkovy asi 20 m S od ulice Okružní; 49°14'4,9" N, 16°37'42,5" E; hojně (28. VII. 2011 leg. a foto J. U., 17. VI. 2012 not. J. U.).

Atriplex tatarica je v Brně velmi hojná a také *Cuscuta campestris* se v okolí Brna vyskytuje poměrně často, avšak napadení lebedy tatarské kokotící ladní jsme dosud nezaznamenali.

Duchesnea indica

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v porostu ruderalního charakteru na severním okraji malé tůňky na pravém břehu Zaječího potoka asi 300 m JV od střešnice u silnice

- Brno-Královo Pole (ústav Kociánka). – Soběšice: asi 30 m S od cesty scházející ze Zaječí hory do údolí Zaječího potoka; 49°14'21,5" N, 16°36'38,6" E; na ploše ca 3 × 4 m hojně (24. VII. 2012 leg. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: mezi chodníkem vedoucím po horní hraně západní větve Čertovy rokle a přístřeškem pro popelnice u základní školy v Blažkově ulici; 49°13'52,7" N, 16°37'33,0" E; v desítkách exemplářů (20. V. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: na dně Čertovy rokle v místech souběhu cestíček od výškových domů v Haškově ulici a od bývalého obchodního střediska Polana; 49°13'53,8" N, 16°37'26,3" E; v několika skupinách po stovkách exemplářů (20. V. 2011 leg. J. U., 11. V. 2012 foto J. U.). – Brno-Lesná: v předzahrádce před vchodem č. 2 v Arbesově ulici; 49°13'33,1" N, 16°37'46,3" E; několik rostlin (16. VIII. 2007 a 28. V. 2011 not. J. U.) a za tímž domem v podrostu stromů ojediněle (7. VIII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: za severní zdi domu Šrámkovy ulice; 49°13'32,8" N, 16°37'38,7" E; roztroušeně (14. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-Lesná: v prostoru za severní zdi domu v ulici Heleny Malířové č. 1–3; 49°13'32" N, 16°7'38,7" E; hojně (21. VII. 2010 foto J. U.). Při zateplování domu v r. 2011 byla tato lokalita zničena. – Brno-Lesná: v travnatém porostu u plotu ohraničujícího z jihu areál školky ve Šrámkově ulici; 49°13'28,0" N, 16°37'39,7" E; zřídka (5. VIII. 2010 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v dolní části opuštěné zahrady na levém břehu Zaječího potoka v údolí V od silnice Brno-Královo Pole (ústav Kociánka). – Brno-Soběšice: asi 100 m pod hrází nejspodnějšího rybníčku; 49°14'1,8" N, 16°36'31,4" E; hojně. Asi 40 m odtud v podrostu křovin na levém břehu Zaječího potoka a 60 m pod hrází spodního rybníčku, desítky rostlin (7. IX. 2010 leg. a foto J. U., 7. VII. 2011 a 20. VI. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: v předzahrádkách v Botanické ulici (49°12'22,4" N, 16°36'2,6" E) často (16. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-střed: v předzahrádkách v Bayarově ulici (49°12'23,7" N, 16°36'6,8" E) a v Kotlářské ulici (49°12'24,7" N, 16°36'4,2" E) dosti často (16. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-střed: v květinovém záhonu před budovou soudu v Rooseveltově ul. č. 16; 49°11'48,9" N, 16°36'43,0" E; hojně (8. IX. 2011 a 2. VI. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Staré Brno: v jihozápadní části klášterní zahrady u Muzea J. G. Mendela; 49°11'6,6" N, 16°35'36,0" E; hojně (27. VI. 2010 a 12. VI. 2012 not. J. U.). V s. části této zahrady na svahu pod meteorologickou stanicí se tento druh vyskytuje často (12. VI. 2012 not. J. U.). – Staré Brno: u severozápadní stěny budovy transformační stanice v nemocnici U sv. Anny; 49°11'27,8" N, 16°35'49,6" E; ojediněle (3. X. 2011 not. J. U.). – Staré Brno: v jihozápadní části parčíku u kaple sv. Anny ve stejnojmenné nemocnici; 49°11'27,4" N, 16°35'54,7" E; ojediněle (12. VI. 2012 not. J. U. a P. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 68654b, Brno-Židenice: u severozápadní zdi kostela v Gajdošově ulici; 49°11'55 N, 16°8'47,5" E; ca 30 exemplářů pod tisy (27. VIII. 2009 leg. J. U., 8. IX. 2011 not. J. U.), pouze několik málo vitálních rostlin (14. VI. 2012 not. P. U.).
68. Moravské podhůří Vysociny, 6765d, Brno-Obřany: Zarůstající paseka na západním svahu rokle protínající lesní cestu vedoucí od severního okraje zahrádkářské kolonie v severovýchodním cípu Lesné do Obřan asi 250 m JZ od odbočky lesní cesty k rozvodně el. energie; 49°14'83,6" N, 16°37'58,5" E; rostliny s květy a plody na ploše ca 3 × 3 m (1. VII. 2013 leg. J. U.).

Výskytem zplanělé jahodky indické v Československu se zabýval již Smejkal (1973). Grüll (1979) k výskytu v Brně uvádí: „Druh bývá ojediněle pěstován v zahradách. Vyskytl se zplaněle dosud jen v trávníku u Mineralogického a Botanického ústavu Přír. fak. UJEP v Brně. Dosud na lokalitě roste.“ Na základě našich nálezů lze usuzovat, že se tento druh nejen přímo v Brně, ale dokonce i v jeho okolí šíří.

Echinocystis lobata

16. Znojemsko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Cacovice: v porostu ruderálního charakteru na pravém břehu Svitavy asi 50 m pod jezem u severního okraje Cacovického ostrova; 49°13'32,9" N, 16°38'24,9" E; jedna plodná rostlina (3. VIII. 2012 foto J. U.).
70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: při okraji křovin se zruderalizovaným podrostem pod elektrickým vedením u ulice Nad lomem; 49°12'57,1" N, 16°40'57,1" E; ojediněle (16. III. 2012 foto J. U.).

Z okolí Brna je tento druh znám, přesto uváděné lokality mají svůj význam. Prvá je atypická svými stanovištními podmínkami (sucho). Druhá dokládá zatím ojedinělý výskyt tohoto druhu v regulované části koryta Svitavy na území Brna. V širším okolí obou uvedených lokalit nebyly další rostliny tohoto druhu nalezeny.

Epipactis albensis**(SO/C2b)**

16. Znojemsko-brněnská pahorkatina: 6765d, Brno-Lesná: pod *Betula pendula* a *Tilia cordata* S od bloku ulice Loosovy; střed 49°13'58,6" N, 16°37'2,5" E; deset rostlin (8. VIII. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu *Tilia cordata* za ulicí Millenovou; střed 49°13'46,5" N, 16°37'19,5" E; 13 rostlin (14. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami za blokem Blažkovy ulice; střed 49°13'50,8" N, 16°37'45,1" E; šest exemplářů (8. VIII. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: v pruhu stromů a keřů s převahou *Tilia cordata* a *Carpinus betulus* za ulicí Brožíkovou; střed 49°13'36,7" N, 16°37'14,7" E; 27 rostlin (8. VIII. 2009 not. J. U.) a pouze čtyři rostliny (14. VII. 2010 not. J. U.). Asi 30 m SZ od tohoto domu při okraji chodníku pod *Acer negundo*, 25 rostlin (14. VII. 2010 not. J. U.). V blízkém okolí byly zaznamenány též *Betula pendula* a *Fagus sylvatica*. – Brno-Lesná: pod stromy severně Blažkovy ulice; 49°13'50,9" N, 16°37'45,3" E; šest rostlin (2. VIII. 2009 not. J. U.) a tamtéž 11 rostlin (14. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu *Tilia cordata* při severní zdi bloku Arbesovy ulice na úrovni vchodu č. 7; 49°13'34,9" N, 16°37'42,5" E; pět kvetoucích rostlin (5. VIII. 2009 leg. J. U.). Tamtéž jediný kvetoucí exemplář (9. VIII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod korunami *Tilia cordata* při severní zdi bloku Šrámkovy ulice; 49°13'32,8" N, 16°37'38,7" E, ca 50 exemplářů v několika skupinách (5. VIII. 2009 not. J. U.). Tamtéž jedna kvetoucí rostlina (9. VIII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: v travnatém porostu pod *Betula pendula* u jižního plotu školky ve Šrámkově ulici; 49°13'8,0" N, 16°37'37,7" E; ca 20 exemplářů (2. VIII. 2009 leg. a foto J. U.). Tamtéž pět kvetoucích rostlin (9. VIII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: v podrostu *Betula pendula* u severní zdi bloku ulice Heleny Malířové č. 1–3; 49°13'27,0" N, 17°37'37,7" E; dvě rostliny (5. VIII. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: pod lipami za blokem ulice Heleny Malířové č. 4–11; střed 49°13'27,0" N, 16°37'37,7" E; deset kvetoucích rostlin (5. VIII. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: v travnatém porostu pod *Betula pendula* asi 15 m S od severovýchodního rohu polikliniky na Lesné; 49°13'24,1" N, 16°37'41,1" E; ca 20 exemplářů (2. VIII. 2009 leg. a foto J. U.).

V prostoru sídliště Lesná objevil v roce 1999 tento druh Jankovský (2000) a jeho nález potvrdil Šmiták (2000). Jak vyplývá z uvedeného přehledu zjištěných lokalit, vyskytuje se krušík polabský v prostoru sídliště Lesná pod lipami a břizami poměrně často. Počty zjištěných jedinců na jednotlivých lokalitách však rok od roku silně kolísají a v letech 2012–2013 se jeho výskyt nedal ověřit vůbec.

Epipactis helleborine

16. Znojemsko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v pruhu stromů s převahou lip a habrů S od ulice Haškovy a Z od chodníku vedoucího od budovy pošty k parkovišti mezi Haškovou a Okružní ulicí; 49°14'0,1" N, 16°37'29,9" E; 42 rostlin (8. VIII. 2009 not. J. U.) a 38 rostlin (12. VII. 2011 foto J. U.). –

Brno-Lesná: v pruhu vysazených stromů a keřů pestré druhové skladby za ulicí Brožíkovou; 49°13'36,7" N, 16°37'14,7" E; 18 rostlin (8. VIII. 2009 not. *J. U.*) a šest rostlin (8. VIII. 2010 not. *J. U.*). – Brno-Lesná: v podrostu dřevin S od ulice Blažkovy; 49°13'50,9" N, 16°37'45,3" E; 30 rostlin (8. VIII. 2010 a 9. VIII. 2011 not. *J. U.*). – Brno-Lesná: pod *Tilia cordata* za ulicí Arbesovou; 49°13'34,9" N, 16°37'42,5" E; šest plodných rostlin (9. VIII. 2011 not. *J. U.*). – Brno-Lesná: v podrostu *Tilia cordata* za ulicí Šrámkovou; 49°13'32,8" N, 16°37'38,7" E; 46 rostlin (12. VII. 2010 not. *J. U.*), tamtéž sedm odkvetlých exemplářů (9. VIII. 2011 not. *J. U.*).

Výskyt kruštíku širokolistého na poslední uvedené lokalitě je znám od roku 1998. Tehdy zde rostl v desítkách exemplářů a to i v travnatém porostu v okolí stromů (16. VII. 1998 foto *J. U.*). Vlivem opakovaného kosení v průběhu vegetačních období z trávníku zcela vymizel. Negativně se pravděpodobně projevuje i každoroční soustředování spadaneho listí pomocí fukarů. Ty totiž odstraní z nechráněného povrchu půdy i rozkládající se detrit. Počet zjištěných exemplářů na jednotlivých lokalitách se však i přirozeně rok od roku mění.

***Equisetum ramosissimum* var. *altissimum* A. Braun**

(–/C2b)

20b. Hustopečská pahorkatina, 6765d, Brno-Obřany: u plotu oddělujícího železniční koridor od ulice Babické mezi domy č. 31–35; 49°13'35,3" N, 16°39'29,3" E; ca 30 rostlin dosahujících výšky kolem 180 cm (19. IX. 2010 not. *J. U.* a 6. IX. 2011 leg. a foto *J. U.*).

V prostoru kolejiště seřaďovacího nádraží se přeslička větevnatá vyskytuje na více místech, vlivem opakované disturbance však zdaleka nedosahuje výše deklarovaných rozměrů.

Erechtites hieraciifolia

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6765d, na pasece při zeleně značené turistické cestě mezi Soběšicemi a rozcestníkem Pod Kněží horou asi 1,3 km S od Soběšic; 49°16'15,5" N, 16°36'51,7" E; ca 20 rostlin (25. VIII. 2008 leg. a foto *J. U.*). – Na okraji paseky u červeně značené vrstevnicové turistické lesní cesty na severovýchodním svahu kóty 431 SV od obce Soběšice; 49°15'34,3" N, 16°38'27,2" E; dva statné plodné exempláře (27. X. 2006 not. *J. U.* a *P. U.*). – Paseka na severně exponovaném svahu údolí protékajícího levostranným přítokem Ponávky asi 50 m V od okraje lesa a 1 km J od obce Mokrá Hora; 49°15'25,7" N, 16°35'44,5" E; dva statné exempláře (10. X. 2008 leg. *J. U.*). – Brno-Bystrc: paseka nad ulicí Rakoveckou (vedoucí po pravém břehu Brněnské přehrady) mezi autobusovými zastávkami Jelenice a Obora, hojně (20. VIII. 2009 not. *J. U.*).

70. Moravský kras, 6766c, Hády u Brna: na okraji paseky a modře značované turistické lesní cesty u lesní školky; 49°13'40,2" N, 16°41'0,4" E; tři statné odkvetlé exempláře (25. X. 2006 not. *J. U.*). Na téže pasece, asi 150 m severně byla v roce 2005 nalezena jedna kvetoucí rostlina (cf. Unar & Unar 2005).

V okolí Brna se tento původem severoamerický druh vyskytuje stále častěji a počet lokalit uváděný v dodatcích ke květeně České republiky (cf. Hadinec & Lustyk 2011) dokazuje, že se tento druh intenzivně šíří i v jiných oblastech.

Erigeron podolicus**(–/C1b)**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v rozsáhlé zruderalizované ploše mezi arboretum Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity a Porgesovou ulicí a mezi třídou Generála Píky a obchodním domem Tesco; 49°16'11,0" N, 16°36'43,4" E; zřídka (9. X. 2008 a 24. VIII. 2010 leg. J. U.).

V okolí Brna se tento druh vyskytuje jen velmi zřídka a na uvedené lokalitě je jeho výskyt, kvůli zarůstání agresivními synantropními druhy, vážně ohrožen.

Euphorbia humifusa

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v předzahrádkách a ve spárách mezi předzahrádkami a chodníkem v Arbesově ulici; 49°13'33,7" N, 16°37'42,1" E; často (VII. 2008, VIII. 2009, VII. 2010 a VI. 2012 not. J. U., 18. VII. 2011 foto J. U.). – Brno-Lesná: v předzahrádkách ve Vaculíkově ulici; 49°13'44,3" N, 16°37'13,9" E; často (3. VIII. 2010 not. J. U.).

Grüll (1979) uvádí z Brna pouze Smejkalův a Kühnův sběr z 50. let minulého století a jeden vlastní nález. V současné době je pryšec poléhavý na Lesné druhem poměrně častým. Jeho rozšíření v celém Brně bude nutno v budoucnu věnovat náležitou pozornost.

Filago arvensis**(–/C3)**

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6765d, Brno-Obřany: na výslunné stránce u cesty vedoucí od severního okraje zahrádkářské kolonie v Brně-Lesně do Obřan; 49°14'6,6" N, 16°38'15,0" E; pět rostlin (8. VII. 2013 leg. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Štefánikova čtvrt': v prostoru nájezdu ke zrušené čerpací stanici v Merhautově ulici asi 50 m J od mostu přes železnici na Tišnov; 49°13'7,9" N, 16°37'43,8" E; ca 20 rostlin (12. VI. 2011 foto J. U.), pouze ojediněle (3. VI. 2012 not. J. U.).

V obou případech jde pravděpodobně pouze o krátkodobý výskyt. Lze předpokládat, že při zvýšeném zápoji bylinného patra tyto lokality zaniknou.

Gagea villosa**(–/C2b)**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: při okrajích nepevněné cesty mezi zahradami vedoucí od severního okraje vodárenského objektu v Lesné do Obřan; 49°13'41,7" N, 16°38'9,0" E; zřídka (17. IV. 2010 leg. a foto J. U.).

V travnatých porostech okolních zahrad se tento druh vyskytuje roztroušeně. To je do jisté míry zárukou zachování této lokality.

Galanthus nivalis**(O/C3)**

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Cacovice: v porostu ruderalního charakteru s převažující vitální *Urtica dioica* na levém břehu náhonu k bývalému Cacovickému mlýnu ca 30 m SV od mostku přes náhon z ulice Zlatníky; 49°13'32" N, 16°38'15" E; asi 20 různých velkých skupin (28. III. 2012 leg. a foto J. U.).

Jde zřejmě o lokalitu v minulosti pěstovaných rostlin. Charakter stanoviště však umožňuje nejen přežívání, ale i postupné zvětšování této sledované populace.

Galega officinalis

(–/C4a)

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6765b: na pokraji lesa při jižním okraji plotu objektu bývalé hájenky „U jezírka“ S od obce Soběšice (distr. Brno-venkov); 49°14'15,0" N, 16°37'27,1" E; ca 30 kvetoucích lodých (17. VI. 2007 leg. & foto J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: u severní zdi areálu podniků na severním okraji Lesné Z od silnice do Soběšic; 49°14'14,9" N, 16°37'26,6" E; tři skupiny (12. VII. 2011 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: na jižně orientovaném svahu nad obchodním domem Tesco V od Sportovní ulice; 49°13'6,8" N, 16°36'37,4" E; zřídka (23. IX. 2008 leg. & foto J. U., VI. 2009 a VII. 2010 not. J. U.).

Jako rostlina využívaná kdysi v lidovém humánním i veterinárním léčitelství byla často pěstována v zahradách, odkud se mohla snadno semeny rozšířit do okolí. Zdá se však, že v současnosti jejich lokalit ve volné přírodě ubývá.

Geranium sibiricum

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: podél pěšiny mezi zdi ohrazující podnikový areál a okrajem lesa na severním okraji sídliště Z od silnice do Soběšic; 49°14'12,5" N, 16°37'18,5" E; tři velké skupiny (7. IX. 2009 leg. J. U., 12. VII. 2011 foto J. U., 22. VI. 2012 not. J. U. a P. U.). – Brno-Lesná: u plotu zahrádkářské kolonie na úrovni křižovatky ulic Okružní a Seifertovy; 49°14'4,6" N, 16°37'45,0" E; porost ca 3 × 0,5 m (14. 8. 2011 a 22. 6. 2012 not. J. U.). – Brno-Lesná: mezi keři na okraji pruhu stromů u severní zdi bloku Nezvalovy ulice na úrovni vchodu č. 1; 49°13'29,8" N, 16°37'37,6" E; několik trsů (5. VIII. 2009 leg. J. U.). – Brno-Lesná: v prostoru za blokem ul. Heleny Malířové 1–3; 49°13'27,4" N, 16°37'4,4" E; hojně a v sousedícím trávníku SZ od bloku ul. Heleny Malířové č. 1–3 a východně od školky v ulici Šrámkově roztroušeně (13. VII. 2011 a 9. VI. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Divišova čtvrť: v trávníku při okraji cesty asi 100 m S od penzionu „U Antonička“; 49°13'40,2" N, 16°36'47,0" E; porost ca 1 × 0,5 m (7. IX. 2010 leg. J. U.). – Brno-Divišova čtvrť: při bázi hráze drobné vodní nádrže u silnice asi 50 m J od penzionu U Antonička; 49°13'36,5" N, 16°36'43,4" E; jeden trs (18. VII. 2011 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: u plechové ohrady areálu Královopolské strojírny asi 150 m V od hlavní brány; 49°13'25,9" N, 16°36'27,8" E; porost ca 0,5 × 1 m (17. VIII. 2011 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Obřany: na okraji pěšiny vedoucí z ulic Zázmolí a Hlaváčova na Lesnou asi 20 m JZ od podjezdu pod železnici; 49°13'47,7" N, 16°38'29,9" E; několik rostlin (21. VII. 2011 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Husovice: v travnatém porostu na jihozápadně orientovaném svahu nad Mičkovou ulicí asi 50 m S od ústí do ulice Kohoutovy; 49°12'56,8" N, 16°38'2,6" E; porost ca 1 × 2 m (1. VIII. 2010 leg. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Černá Pole: v předzahradce domu v Provazníkově ulici asi 100 m Z od křižovatky s ulicí Merhautovou; 49°12'52,7" N, 16°37'29,6" E; jedna rostlina (7. IX. 2010 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-střed: ve východní části trávníku provázejícího ulici Drobného; 49°12'43,1" N, 16°36'56,9" E; často až hojně (9. VI. 2012 not. J. U.).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Staré Brno: v trávníku klášterní zahrady u Muzea J. G. Mendela; 49°11'28,6" N, 16°35'36,0" E; velmi často (12. VI. 2012 not. *J. U.*).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6765d, Brno-Maloměřice: na levém břehu Svitavy nad hranou jezu při severním okraji Cacovického ostrova; 49°13'35,6" N, 16°38'30,8" E; skupina několika rostlin (6. IX. 2011 leg. *J. U.*).

Výskyt kakostu sibiřského v Brně poprvé zaznamenal Schur (1877) a to na Žlutém kopci. Tato lokalita však podle Formánka (Formánek 1887–1897) zanikla. Další šíření bylo zřejmě velmi pomalé. V roce 1955 ho např. dokladovali Smejkal a Marvan z areálu a okolí Přírodovědecké fakulty UJEP na Kotlářské ulici (cf. Marvan & Smejkal 1959) a v roce 1970 byl Kühnem (Kühn 1970) nalezen v okolí Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity v Brně-Černých Polích. Od té doby se však sledovaný druh v Brně rozšířil na řadu dalších lokalit, což dokládají výčtem nových nálezů i Fajmon et al. v *Additamentech* (cf. Hadinec & Lustyk 2008). Naše lokality jejich seznam doplňují.

Glycyrrhiza glabra

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v jihozápadní části zruďované plochy S od arboreta Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity poblíž plotu ohrazujícího areál obchodního domu Tesco; 49°13'0,3" N, 16°36'45,3" E; ca 20 plodných exemplářů (6. X. 2009 leg. *J. U.*), rozvolněný porost ca 10 × 15 m (12. IX. 2011 not. *J. U.*, 21. V. 2012 foto *J. U.*).

Lékořice byla zřejmě kdysi pěstována v některé ze zdejších zrušených zahrad. Nalezené rostliny jsou vitální, kvetou a celý porost se rok od roku rozrůstá.

Helianthus ×laetiflorus

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765c: na louce při jihozápadním okraji obce Mokrá Hora; 49°15'27,4" N, 16°35'29,4" E; jeden trs (10. X. 2008 leg. *J. U.*).

Jde o ojedinělý výskyt v poměrně rozsáhlém porostu *Helianthus tuberosus*.

Heracleum mantegazzianum

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: opuštěná zahrada na levém břehu Zaječého potoka asi 100 m pod hrází nejspodnějšího rybníčku; 49°14'1,4" N, 16°35'9,4" E; ca deset zčásti plodných rostlin (7. VII. 2011 a 9. VIII. 2011 foto *J. U.*), ca 20 rostlin, 20. VI. 2012 foto *J. U.*). Nedaleko odtud asi 60 m pod hrází rybníčku rostou v podrostu stromů a keřů další tři menší sterilní exempláře (16. IX. 2009 not. *J. U.*).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-střed, Drobného ulice: v trávníku na severně orientovaném svahu nad silnicí a chodníkem; 49°12'38,5" N, 16°36'47,8" E; tři rostliny (18. VIII. 2010, 5. IX. 2011 a 9. VI. 2012 not. *J. U.*).

Bolševníku velkolepému je v posledních letech v Brně věnována zvýšená pozornost. Z řady dřívějších nalezišť byl již odstraněn. Na námi zjištěné lokalitě v údolí Zaječého po-

toka byl porost bolševníku v roce 2012 alespoň pokosen před dozráním semen. Doufejme, že další kroky vedoucí k likvidaci tohoto karanténního druhu budou následovat.

Isatis tinctoria

70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: na jižním okraji křovin při cestě z hádecké plošiny k retranslační stanici; 49°13'15,9" N, 16°40'25,8" E; zřídka (16. V. 2008 not. J. U.).
70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: kolem hrany horního patra lomu; 49°13'14,2" N, 16°40'22,9" E; roztroušeně (16. V. 2008, 19. VI. 2010, 17. V. 2012 not. J. U., 19. VII. 2010 foto J. U.). – Brno-Hády: ve východní části horního patra lomu; 49°13'5,0" N, 16°40'34,6" E; zřídka (17. V. 2012 foto J. U.).

Grüll (1979) uvádí z Brna jednak starší Kristovy sběry z okolí právnické fakulty (Veveří ulice) a z Kraví hory, jednak vlastní nálezy z Obřan a úpatí Hádů. Odtud se zřejmě boryt barvířský dostal i na Hády samotné. Šíření tohoto druhu ve zdejších chráněných územích a v jejich okolí by měla Správa CHKO Moravský kras věnovat zvýšenou pozornost. Rostliny totiž vytvářejí velké množství semen a mohlo by dojít k nežádoucímu přemnožení. Jak ukazují zkušenosti z Pavlovských vrchů a konečně i z Hádů samotných, výslunná a suchá stanoviště jsou pro tento druh přímo ideální.

Kickxia spuria

(–/C2t)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: na navážce hlíny v severní části plochy obsazené převážně ruderální vegetací asi 350 m Z od třídy Generála Píky a asi 25 m J od Porgesovy ulice; 49°13'11,7" N, 16°36'44,1" E; jeden statný a jeden drobný exemplář (10. IX. 2010 leg. J. U., 17. IX. 2010 foto J. U.).

Oba exempláře kvetly a nehojně vytvářely i plody, avšak semena zřejmě nestačila dozrát. V roce 2011 se již tento druh na lokalitě neobjevil. Grüll (1979) tento druh v Brně nezaznamenal a ani v dostupné literatuře z posledních let (Lososová & Otýpková 2001, Hadinec et al. 2002, 2003, 2004, 2005, Hadinec & Lustyk 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012) není výskyt tohoto druhu z Brna a jeho okolí uváděn.

Leersia oryzoides

(–/C3)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765c, Brno-Jundrov: na pravém břehu řeky Svratky: u mostu přes řeku; 49°12'35,0" N, 16°33'25,5" E; v trsech pospolu s *Phalaris arundinacea* (26. 8. 2008 leg. J. U.). – Brno-Jundrov: pravý břeh Svratky asi 150 m proti proudu od ohybu řeky z jižního směru k jihovýchodu a lávkou u Kamenného mlýna; 19°12'35,0" N, 16°33'41,1" E; jedna skupina v porostu *Phalaris arundinacea* (26. VIII. 2008 not. J. U.). – Brno-Jundrov: na pravém břehu Svratky těsně nad ohybem řeky k jihovýchodu a lávkou u Kamenného mlýna; 49°12'18,8" N, 16°33'40,2" E; jedna skupina pospolu s *Phalaris arundinacea* (26. VIII. 2008 leg. a foto J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865a, Brno-Pisárky: na pravém břehu řeky Svratky u ústí potůčku obtékajícího muzeum Anthropos ze západní strany; 49°11'27,7" N, 16°34'2,6" E; jeden trs v porostu *Phalaris arundinacea* (26. VIII. 2008 not. J. U.).

Ze břehů Svratky v Brně mezi Jundrovem a Pisárkami byl výskyt tohoto druhu dokladován na počátku dvacátého století hned několika botaniky (cf. Grüll 1979). Pozornost tomuto druhu věnoval i Podpěra (1925) a Hruby (1928). Novější údaje z Brna-Poříčí publikovali Marvan & Smejkal (1959). Nález z posledních let dokazují, že tajnička rýžovitá se v pobřežní vegetaci Svratky v Brně stále, byť zřídka, vyskytuje. Za zmínku však snad stojí, že Dvořákova lokalita v Brně-Řečkovících u hasičské zbrojnice z roku 1958, kterou zmiňuje Grüll (1979), při terénních úpravách již zanikla.

Lepidium densiflorum

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: na okraji cestičky vedoucí středem travnaté plochy na jižně orientovaném svahu S od ulice Jurkovičovy asi v jedné čtvrtině výšky; 49°14'9,1" N, 16°37'9,4" E, dvě plodné rostliny (11. VI. 2013 leg. J. U.). – Brno-Lesná: na svahu mezi chodníkem a parkovištěm JZ od obchodního domu Billa; 49°14'1,5" N, 16°37'26,5" E; ojediněle (11. VI. 2009 leg. J. U.), jeden plodný exemplář (21. VII. 2011 not. J. U.). – Brno-Lesná: na nástupišti stejnojmenné vlakové zastávky ve směru na Tišnov poblíž přístřešku pro cestující; 49°13'15"N; 16°37'34,8" E; čtyři plodné rostliny (10. VII. 2011 leg. J. U.).
68. Moravské podhůří Vysočiny, 6765d: na okraji travnatého parkoviště u autobusové zastávky „Lesní školka“ severně od obce Soběšice; 49°15'47,9" N, 16°37'34,0" E; 13 plodných rostlin (17. VI. 2007 leg. J. U.), 20 exemplářů (30. VI. 2008 leg. J. U.), tři plodné rostliny (2. VII. 2010 not. J. U.).

Řeřicha hustokvětá je některými autory (cf. Hejný et al. 1973) považována za karanténní plevel a množství Grüllem citovaných herbářových dokladů (Grüll 1979) i jeho vlastních nálezů v Brně by tomu odpovídalo. V současné době se však tento druh vyskytuje v Brně jen velmi zřídka a vždy jen v malém počtu jedinců.

Linum austriacum

(–/C4a)

70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: při rozhraní křovin a starého úhoru pod silničkou vedoucí od zrušených drtičů kamene pod PP Kavky; 49°13'5,3" N, 16°39'57,0" E; hojně (13. VI. 2010 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v severozápadním cípu zruderalizované plochy mezi arborem Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity a Porgesovou ulicí; 49°13'11,4" N, 16°36'40,0" E; jeden trs (3. VII. 2007 not. J. U.).

Matteuccia struthiopteris

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Cacovice: na levém břehu náhonu k bývalému Cakovickému mlýnu 15–20 m SV od mostku přes náhon z ulice Zlatníky; 49°13'30,6" N, 16°38'14,2" E; čtyři velké fertilní a ca 20 mladých rostlin (28. III. 2012 leg. & foto J. U., 23. IV. 2012 foto J. U.).

Starší rostliny byly zřejmě před lety na břeh náhonu vysazeny.

Oenothera glazioviana

68. Moravské předhůří Vysočiny, 6765b, Soběšice: v porostu ruderálního charakteru na severním konci Malinové ulice; 49°15'33,8" N, 16°37'25,0" E; tři rostliny (25. VIII. 2008 foto J. U.). – Soběšice:

v trávníku Z od silnice u autobusové zastávky Klarisky; 49°15'25,5" N, 16°37'20,6" E; jedna rostlina (25. VIII. 2008 not. J. U.).

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v trávníku u cestičky od konečné zastávky tramvají č. 9 a 11 v Čertově roklí k Nezvalově ulici; 49°13'33,5" N, 16°37'25,9" E; jeden exemplář (15. VIII. 2008 not. J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku u cesty vedoucí z Okružní ulice ke konečné zastávce tramvají č. 9 a 11; 49°13'30,3" N, 16°37'17,0" E; jedna rostlina (24. 7. 2008 not. J. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6766c, Brno-sídlíště Líšeň: severně orientovaný svah nad kolejíštěm tramvaje č. 8 u zastávky Jírova; 19°12'28,6" N, 16°41'13,1" E; jeden exemplář (12. 7. 2008 not. J. U. a P. U.).

Grüll (1979) uvádí, že pupalka rudokališní je často pěstována a zplaňuje na rumištích a na skládkách. Také námi zjištěné lokality jsou důsledkem úniku semen sledovaného druhu z kultury. Protože však většinou jde o plochy udržované veřejné zeleně, byly rostliny vždy silně poškozené, bez možnosti vytvořit semena a dále se šířit.

Oxalis dillenii

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v předzahrádce u vchodu č. 7 v Arbesově ulici; 49°13'33,7" N, 16°37'42,1" E; asi 20 rostlin (14. V. 2007, 30. VI. 2008 a VI. 2009 not. J. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6765d, Brno-Židenice: na cestičce a mezi hroby při jižní zdi místního hřbitova; 49°12'14,8" N, 16°38'55,4" E; roztroušeně (27. 7. 2009 leg. J. U.).

Grüll (1979) uvádí jako jedinou jím zjištěnou lokalitu šťavele prérijního v Brně rumiště na severním okraji tehdy budovaného sídlíště Lesná. I dnes se tento původem severoamerický druh v Brně vyskytuje jen velmi sporadicky.

Parietaria officinalis

(–/C2r)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: při patě severní zdi domu v Arbesově ulici mezi vchody č. 6–8; 49°13'35,2" N, 16°37'40,9" E; více než deset rostlin (3. VII. 2007 not. J. U.), osm vitálních skupin (14. VII. 2010 leg. J. U.), (v roce 2011 byla tato lokalita při úpravách ploch za domy zorána a ošetřena herbicidy), asi 10 slabých rostlin (11. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-Lesná: na okraji křovin poblíž západní stěny bloku Arbesovy ulice; 49°13'35,3" N, 16°37'39,2" E; několik špatně vyvíjených rostlin (28. V. 2010 leg. J. U., 22. VII. 2011 a 11. VI. 2012 not. J. U.).

Grüll (1979) tento druh z Brna neuvádí. Obě zjištěné lokality vznikly pravděpodobně náhodným zavlečením semen. Vzhledem ke zvyšujícímu se tlaku na údržbu ploch kolem domů a opakovanému kosení porostu nelze vyloučit ani jejich postupný zánik.

Persicaria orientalis

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6866a, Brno-Líšeň: v porostu ruderálního charakteru mezi náhonem k bývalému Truskovu mlýnu a Říčkou asi 1 km J od konečné zastávky autobusů v Mariánském údolí; 49°12'2,4" N, 16°43'1,6" E; několik plodných rostlin (20. VIII. 2008 leg. J. U.).

Podle Smejkal (1968) bývá tento druh původem z v. a jv. Asie jen zřídka pěstován a jen velmi zřídka zplaňuje. I v případě našeho nálezu jde možná o zbytek kultury v dnes již zaniklé zahradě.

Potentilla rupestris**(O/C1t)**

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6765d: jihozápadně orientovaný svah údolí potoka Melatín mezi Bílovicemi nad Svitavou a zastávkou MHD U jezírka při žluté značené turistické cestě; 49°15'33" N, 16°38'41" E; ojediněle (18. VI. 2010 not. P. U.).

V okolí Brna se tento druh vyskytuje jen velmi vzácně.

Reynoutria sachalinensis

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865d, Brno-Pisárky: na pravém břehu Svatky asi 100 m proti proudu od písáreckého mostu; 49°11'40,4" N, 16°33'59,5" E, asi 30 m od ní je u plotu zahrady další skupina o rozměrech ca 4 × 5 m (26. VIII. 2008 leg. a IX. 2010 not. J. U.).

Grüllem (Grüll 1979) zmiňovaná Smejkalova lokalita křídlatky sachalinské z roku 1967 z pravého břehu Svatky v Pisárkách tedy zůstala zachována.

Rubia tinctorum

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: u konečné zastávky tramvají č. 9 a 11 v Čertově roklí; 49°13'36,8" N, 16°37'23,2" E; dvě skupiny, 2. VII. 2010 foto J. U., 17. VI. 2011 a 1. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-Lesná: při okraji pruhu vysazených jehličnanů (*Pseudotsuga menziesii*, *Pinus* sp. div.) západně od kolejiště tramvají č. 9 a 11 mezi jejich konečnou a předposlední zastávkou; 49°13'36,8" N, 16°37'18,5" E; roztroušeně (2. VII. 2010 a 3. VI. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: u svodidel na severním okraji ulice Křížkovy asi 100 m západně od mimoúrovňové křižovatky s třídou Generála Píky; 49°13'19,9" N, 16°37'10,5" E; porost ca 1,5 × 0,5 m (24. VII. 2008 not. J. U.), porost ca 0,5 × 10 m (4. X. 2013 foto J. U.). – Brno-Královo Pole: u pěšiny procházející severní částí rozsáhlého porostu ruderalního charakteru ve vzdálenosti ca 20 m jižně od Porgesovy ulice asi 300 m západně od třídy Generála Píky; 49°13'11,9" N, 16°36'48,1" E; skupina ca 2 × 2 m (9. IX. 2009 leg. J. U., 23. VII. 2013 foto J. U.) a asi 200 m západně odtud a ca 150 m východně od chladírenské věže jižně Porgesovy ulice; 49°13'11,2" N, 16°36'46,3" E; v zapojeném porostu ruderalní vegetace na ploše 4 × 15 m hojně (4. X. 2013 foto J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-střed, v ruderalní vegetaci při západním okraji Sportovní ulice na úrovni plaveckého stadionu; 49°12'51,5" N, 16°36'0,7" E; několik rostlin (9. IX. 2009 leg. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Černá Pole: v prostoru mezi arborem Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity a třídou Generála Píky proti bývalým kasárnám; 49°12'51,5" N, 16°36'56,4" E; porost o ploše několika m² (5. VI. 2008, 5. VIII. 2010 a 10. VII. 2011 not. J. U.). Tamtéž na protilehlé straně ulice za plotem bývalého vojenského objektu, několik rostlin (24. VI. 2010 not. J. U.). – Brno-Černá Pole: u paty jižní zdi budovy bývalého vojenského objektu v ulici Provazníkův u zastávky trolejbusů č. 25 a 26 „Lesnická“, 49°12'46,4" N, 16°37'3,3" E; několik vitálních rostlin (2. VII. 2010 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Štefánikova čtvrť: v travnatém porostu při okraji chodníku v ulici Provazníkův asi 100 m V od křižovatky s ulicí Merhautovou, 49°12'46,4" N, 16°37'2,8" E; pokosený porost ca 1 × 2 m (18. VIII. 2007 not. J. U.).

Výskyt mořeny barvířské na synantropních stanovištích v Brně poprvé zaznamenal Laus (1908). Kühn (1970) k výskytu tohoto druhu v Brně poznamenává: „Zplánělá ve větším

počtu rostlin v okolí arboreta Lesnické fakulty, v zahrádkářské kolonii, v Lesnické a Provazníkově ulici (1957 až 1970).“ Grüll (1979) uvádí svůj starší nález z r. 1965 z rumišť u sídliště Julianov. V okolí arboreta Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity se tento druh vyskytuje i dnes na několika místech. Novějšího data jsou nálezy z Křižíkovy ulice, z okolí Porgesovy ulice a z lesíka mezi předposlední a poslední zastávkou tramvají č. 9 a 11 v jižní části sídliště Lesná. Z konečné zastávky tramvají v Čertově roklí dokladoval výskyt tohoto druhu v roce 1965 již Smejkal (BRNU).

Rumex patientia* subsp. *patientia

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: při okraji chodníku asi 20 m S od ústí Brechtovy ulice do ulice Seifertovy; 49°13'57,5" N, 16°37'47,1" E; deset lodyh v jednom velkém trsu (4. VI. 2013 not. J. U.). – Brno-Lesná: u chodníku v západní větvi Čertovy rokle pod pomníčkem chlapců zahynulých tragicky na konci 2. světové války; 49°13'53,6" N, 16°37'26,0" E; ca 15 rostlin (2. VI. 2013 not. J. U. a P. U.). – Brno-Lesná: v trávníku mezi horní hranou východní větve Čertovy rokle a budovou školky Z od Nejedlého ulice; 49°13'48,9" N, 16°37'40,3" E; dvě rostliny (4. VI. 2013 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Maloměřice: v trávníku na levém břehu Svitavy mezi jezem a lávkou u ulice Obfanské; 49°13'34,3" N, 16°38'29,5" E; asi 40 rostlin (10. V. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Husovice: v jihovýchodním rohu křižovatky ulic Provazníkovy a Dukelské v travnatém porostu u autobusové zastávky Tomkovo náměstí, 49°12'49,6" N, 16°38'11,0" E; několik plodných i sterilních rostlin (14. X. 2011 a 10. V. 2012 not. J. U. a P. U.). – Brno-Husovice: v trávníku u jihozápadní zdi husovického kostela; 49°12'42,4" N, 16°37'50,9" E; několik rostlin (8. VI. 2012 not. J. U.). – Brno-Husovice: ve zrudralizovaném porostu nad pravým břehem Svitavy V od Dukelské třídy; 49°12'42,4" N, 16°37'50,9" E; zřídka (4. VIII. 2010 not. J. U.). – Brno-Husovice: u pěšiny na pravém břehu Svitavy V od Dukelské třídy asi 20 a 60 m nad jezem; 49°12'33,2" N, 16°38'11,5" E; dvě skupiny po několika rostlinách (11. VII. 2011 a 11. VI. 2012 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: ulice Koliště, v proluce S od domu č. 57; 49°11'44,8" N, 16°36'58,5" E; desítky rostlin a v trávníku před domy Koliště 53–57 několik exemplářů (20. V. 2012 not. J. U.). – Brno-střed: v prostoru bývalých skladů ČSD mezi ulicemi Koliště a Benešova; 49°11'1,5" N, 16°36'54,5" E; zřídka (27. V. 2008 not. J. U.), roztroušené (15. VI. 2010 a 20. V. 2012 not. J. U., 12. VI. 2011 foto J. U.). – Brno-střed: ulice Koliště, při úpatí vysoké zdi u podjezdu pod železnici; 49°11'35,1" N, 16°36'55,8" E; několik rostlin (3. V. 2008 not. J. U.). – Brno-střed: na okraji křovin v parčíku mezi ulicemi Pekařskou a Anenskou; 49°11'28,9" N, 16°36'58,5" E; jeden statný exemplář (14. VI. 2010 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Staré Brno: v uličce za s. zdí zahrady starobrněnského kláštera; 49°11'28,9" N, 16°36'1,4" E; jedna rostlina (27. VI. 2010 not. J. U.).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b: podél železniční trati mezi stanicemi Brno-hlavní nádraží a Brno-Horní Heršpice; 49°11'25,0" N, 16°36'3,1" E až 49°10'3,0" N, 16°36'25,1" E; často (27. V. 2008 not. J. U.). – Brno, Heršpická ulice: v trávníku u obchodního domu Hornbach; 49°0'3,7" N, 16°36'25,4" E; jedna rostlina (2. V. 2008 not. J. U.).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6570b, Vranovice: v okolí železniční stanice podél kolejí; 48°57'50,8" N, 16°36'17,2" E; v desítkách exemplářů (27. V. 2008 not. J. U.).
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6570d, Pouzďřany: asi 200 m J od vlakové zastávky na v. horní hraně zářezu železniční trati; 48°57'51,1" N, 16°36'15,9" E; ca 20 rostlin (27. V. 2008 not. J. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6765d, Brno-Maloměřice: na levém břehu Svitavy pod jezem asi 150 m S od lávky přes řeku u ulice Říční; 49°13'16,9" N, 16°8'27,7" E; ojediněle, 6. VI. 2012 not. J. U.).

- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6765d, Brno-Židenice: v travnatém porostu na okrajích vozovky poblíž benzinové pumpy v Rokytově ulici; 49°12'27,8" N, 16°38'48,9" E; několik rostlin (25. V. 2008, 13. VI. 2010 a 26. V. 2012 not. J. U.). – Brno-Židenice: v trávníku u parkoviště polikliniky ve Viniční ulici; 49°11'52,0" N, 16°39'22," E; čtyři rostliny (7. IX. 2010 not. J. U. & P. U.). – Brno-Židenice: kolem podjezdu Svatoplukovy ulice pod železniční tratí; 49°12'37,4" N, 16°38'34,6" E; asi 30 exemplářů (18. IV. 2008, 10. V. 2010, 9. X. 2011 a 26. V. 2012 not. J. U.). – Brno-Židenice: v trávníku před bývalými kasárnami i na protější straně Svatoplukovy ulice; 49°12'26,0" N, 16°38'2,3" E; roztroušeně (13. VI. 2008 a 28. VIII. 2013 not. J. U.). – Brno-Židenice: v trávníku mezi silnicí a chodníkem u domu č. 24 v ulici Bubeníčkově; 49°12'41,1" N, 16°38'17,5" E; ojediněle (14. VIII. 2010 not. J. U.). – Brno-Židenice: v ulici Šaumanově mezi hlavní bránou židenického hřbitova a ústím ulice Balbínovy; 49°12'15,4" N, 16°38'43,7" E; několik rostlin, 18. IV. 2008 a 21. X. 2011 not. J. U.). – Brno-Židenice: na zanedbaném hrobu ve skupině č. 9 židenického hřbitova; 49°12'16,1" N, 16°38'55,4" E; jedna vitální rostlina, 18. IV. 2008 not. J. U.). – Brno-Židenice: v trávníku mezi chodníkem a vozovkou v Gajdošově ulici mezi domem č. 28 a Starou osadou; 49°12'2,7" N, 16°38'38,0" E; několik rostlin (14. VI. 2012 not. J. U. & P. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6866a, Brno-Julianov: v travnatém porostu před židovským hřbitovem; 49°11'29,5" N, 16°38'4,1" E; 12 vitálních rostlin (28. 4. 2008 not. J. U.). Vlivem terénních úprav lokality zanikla.

Rozšíření tohoto kdysi pěstovaného, později zplanělého a spontánně se šířícího druhu v Brně Grüll (1979) nesledoval. V posledních letech sice brání masivnějšímu šíření tohoto druhu důslednější údržba travnatých ploch ve městě, nové lokality však mohou vznikat např. na místech terénních úprav při použití jinde kontaminované techniky. Poslední čtyři zjištěné lokality podporují Kubátovo tvrzení (cf. Kubát in Hejný & Slavík 1990), že se šťovík zahradní často šíří podél železnic.

Scorzonera cana

(–/C3)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v nevelkém trávníku sevřeném komunikacemi S od autobusových zastávek před obchodním domem Tesco V od ulice Sportovní; 49°13'6,3" N, 16°36'25,3" E; ca 20 kvetoucích rostlin (9. IX. 2009 leg. J. U.).

Jde pravděpodobně o zbytek populace, která se zde vyskytovala před terénními úpravami souvisejícími s výstavbou obchodního centra. Jinde v blízkém okolí se tento druh nevyskytuje.

Senecio vernalis

- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno-Nové sady: u paty budovy lázní na východním okraji ulice Vodní; 49°11'6,3" N, 16°36'5,3" E; jeden kvetoucí exemplář (31. V. 2010 leg. a foto J. U.)
- 18a. Dyjsko-svratecký úval, 6865b, Brno-Zvonařka: při bázi schodů nadchodu nad ulicí Plotní u autobusového nádraží; 49°11'13,3" N, 16°47'2,7" E; tři kvetoucí rostliny, 24. V. 2008 leg. J. U.).

Starček jarní pochází z jv. Evropy a některých částí z. Asie. U nás se podle Grulich (Grulich in Kubát et al. 2002) vyskytuje roztroušeně v nížinách až podhůří na polích a na okra-

jích komunikací. Grüll (1979) tento nápadný druh z Brna neuvádí. Současný výskyt starčku jarního v Brně lze označit za ojedinělý.

Silene vulgaris* subsp. *antelopum

(–/C4b)

68. Moravské podhůří Vysočiny, 6763d: v podrostu dubohabrového lesa mezi Ketkovicemi (distr. Brno-venkov) a zříceninami hradu Levnov asi 200 m Z od spojnice červené a zelené turistické značky; 49°8'52,9" N, 16°15'6,4" E; roztroušeně (19. VI. 2008 leg. J. U.).
68. Moravské podhůří Vysočiny: 6765d: v podrostu teplomilné doubravy v jihovýchodním cípu podkovovitě červeně značené turistické pěšiny asi 2 km V od obce Soběšice (distr. Brno-venkov); 49°15'13,6" N, 16°38" často (30. VI. 2008 leg. J. U.). – V podrostu teplomilné doubravy na západním svahu Ostré horky (k. 404) na jihozápadním okraji obce Soběšice; 49°14'58,1" N, 16°36'39,2" E; často (30. VI. 2008 not. J. U., 9. VII. 2010 leg. a foto J. U.).
70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: v dubohabrovém lese u styčného bodu žluté a modře značených turistických cest asi 200 m JV od pomníku S. K. Neumanna na Šumbeře; 49°14'2,2"N , 16°40'36,8" E; roztroušeně (31. V. 2008 leg. a foto J. U.). – V podrostu dubohabrového lesa u lesní silnice vedoucí západním svahem Hádů k bývalým drtičům poblíž křižení s modrou turistickou značkou vedoucí k Obřanskému hradu; 49°14'3,4" N, 16°40'30,6" E; dosti často (22. VI. 2010 a 29. V. 2012 leg. J. U.). – V teplomilné doubravě na západně orientovaném svahu údolí řeky Svitavy při modře značkové turistické pěšině asi 300 m JV od zříceniny Obřanského hradu; 49°14'4,2" N, 16°40'30,0" E; roztroušeně (8. VI. 2007 leg. J. U.).

Uvedené lokality spolu s lokalitami zveřejněnými již dříve (cf. Unar & Unar 2005) přispívají k poznání rozšíření tohoto taxonu na Moravě a také nám dávají představu o jeho vyznívání v předhůří Českomoravské vrchoviny.

Silybum marianum

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná, v ostrůvku uprostřed vozovky na ulici Okružní J od supermarketu Billa; 49°14'0,3" N, 16°37'25,1" E; tři přízemní růžice (16. VII. 2010 not. J. U.). – Brno-Lesná, při cestičce vedoucí od jižního okraje zahrádkářské kolonie na severovýchodním okraji sídliště do Obřan asi 40 m V od okraje zahrádek; 49°13'59,0" N, 16°37'51,8" E; tři přízemní růžice listů (28. VI. 2013 foto J. U.).
- 20b. Hustopečská pahorkatina, 6866a, Brno-Slatina: ve spáře mezi chodníkem a zídou předzahrádky v ulici Podstránské poblíž autobusové zastávky linky č. 75 Podstránská; 49°11'14,0" N, 16°39'59,9" E; čtyři přízemní růžice (30. IX. 2008 not. J. U.).

Jde o náhodné výskyty efemerního charakteru. Druh se v posledních letech začíná pěstovat pro farmaceutické účely. Občas bývá využíván i v lidovém léčitelství nebo pěstován jako okrasná rostlina. Prvá z uvedených lokalit vznikla zřejmě náhodným přimísením semen do travní směsi, další dvě náhodným únikem semen ze zahrádek. Lokality z různých částí Brna uvádí i Grüll (1979).

Sorbus domestica

70. Moravský kras, 6766c, Brno-Hády: v doubravě při žluté značkové turistické stezce z hádecké plošiny k Velké Klajdovce asi 15 m V od okraje lesa; 49°13'9,8" N, 16°40'34,6" E; jeden strom (VII. 2007 a VI. 2012 not. J. U., 17. X. 2008 foto J. U.).

Jde o zajímavý a ojedinělý výskyt tohoto původem mediteránního druhu v zapojeném lesním porostu. I když tento jeřáb kvete a vytváří plody, žádné mladší rostliny v okolí zatím nebyly pozorovány.

Spirodela polyrhiza

68. Moravské podhůří Vysočiny: na hladině dolní dočist'ovací vodní nádrže u hřiště v údolí na jižním okraji obce Ořešín (místní část Rakovec, distr. Brno-venkov); 49°16'20,5" N, 16°36'23,7" E; spolu s *Lemna minor* hojně (5. VIII. 2007 foto J. U., 25. VIII. 2008 leg. J. U.).

V roce 2008 byla na této lokalitě *Spirodela polyrhiza* zcela dominantním druhem a pokrývala celou hladinu nádrže. Pozorování z posledních let sice chybí, je však velmi pravděpodobné, vzhledem k počtu a vitalitě pozorovaných jedinců, že se na této lokalitě závitka mnohokořenná vyskytuje dosud.

Stellaria pallida

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: v trávníku podél chodníku mezi základní školou v Blažkově ulici a poštou 38 v ulici Haškově; 49°13'53,8" N, 16°37'36,3" E; roztroušeně (11. IV. 2008 not. J. U.). – Brno-Lesná: v úzkém pruhu nízkého trávníku mezi ulicí Seifertovou a Ježkovou; 49°13'58,3" N, 16°37'6,2" E; několik skupin (12. IV. 2009 leg. J. U.). – Brno-Lesná: v nízkém trávníku v plaveckém areálu Tesly v Okružní ulici; 49°13'23,0" N, 16°37'52,3" E; často (15. IV. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku před domem č. 16 ve Studené ulici; 49°13'22,8" N, 16°37' 52,3" E; často (23. IV. 2009 not. J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku mezi chodníkem a silnicí a též i mezi domy v ulici Marie Majerové; 49°13'15,3" N, 16°37'53,2" E; často (23. IV. 2009 leg. J. U.). – Brno-Lesná: travnatá plocha Z od kolejiště tramvají č. 9 a 11 mezi jejich předposlední a poslední zastávkou v Čertově rokli; 49°13'29,6" N, 16°37'19,1" E; často (31. III. 2008 not. J. U., 24. IV. 2010 leg. & foto J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku uvnitř smyčky tramvají č. 9 a 11 v Čertově rokli; 49°13'35,7" N, 16°37' 23,8" E; zřídka (31. III. 2008 not. J. U.). – Brno-Lesná: v trávníku V od Seifertovy ulice a J od herny a baru proti ulici Heleny Malířové; 49°13'25,3" N, 16°37'48,4" E; roztroušeně (2. IV. 2008 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-střed: v trávníku před památníkem osvobození v Lidické ulici; 49°11'58,0" N, 16°36'30,1" E; často (3. IV. 2008 not. J. U.).
16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6865b, Brno-jih: kolem kolejiště tramvaje č. 2 mezi zastávkami „Ústřední hřbitov“ a „Hluboká“; 49°10'24,6" N, 16°35'47,6" E; často pospolu s *Arabidopsis thaliana*, *Capsella bursa-pastoris*, *Holosteum umbellatum* a *Erophila verna* (14. IV. 2008 not. J. U.).

V travnatých porostech osluněných stanovišť v Brně se ptačinec bledý v současné době vyskytuje poměrně často. Grüll (1979) tomuto druhu nevěnoval zvláštní pozornost, hodnotil pouze výskyt souborného taxonu *Stellaria media* s.l. Nelze tudíž přesněji posoudit rychlost expanze ptačince bledého v intravilánu Brna.

Stipa capillata

(–/C4a)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Lesná: k jihu orientovaná stráž S od bloku Jurkovičovy ulice asi ve 2/3 výšky svahu; 49°14'5,4" N, 16°37'8,1" E; šest trsů (8. VIII. 2009 leg. a foto J. U.).

V okolí Brna se tento druh vyskytuje na více lokalitách, z prostoru a okolí sídliště Lesná však jeho výskyt znám nebyl. Plocha, na níž se zde kavyl vláskovitý vyskytuje, bývá totiž často kosena, proto zřejmě dosud unikal pozornosti.

Stipa pennata

(O/C3)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d, Brno-Královo Pole: v horní části jihozápadně orientovaného svahu nad dočasně uzavřeným fotbalovým stadionem Za Lužánkami; 49°12'53,8" N, 16°36'34,6" E; desítky trsů (10. V. 2010 leg. a foto J. U., 21. V. 2012 foto J. U.).

Výskyt kavylu Ivanova na uvedené lokalitě může souviset s nedalekým arborem Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity, v němž je tento druh pěstován.

Utricularia australis

(–/C4a)

16. Znojensko-brněnská pahorkatina, 6765d: v prostředním ze tří rybníčků v údolí Zaječího potoka V od silnice Brno-Královo Pole (ústav Kociánka) – Soběšice; 49°14'9,9" N, 16°36'22,5" E; často až hojně (25. VII. 1986 foto J. U., 28. VII. 2007, 12. VII. 2011 a 6. VIII. 2012 not. J. U., 16. IX. 2009 leg. J. U.).

V okolí Brna má bublinatka jižní více lokalit (sami jsme např. v minulosti zaznamenali výskyt v bazénu u Sokolského koupaliště na Brněnské přehradě nebo v nádrži na svahu vrchu Holedná v Brně-Jundrově). Také tato lokalita není v místě zcela neznámá. Množství rostlin sledovaného druhu v prostředním rybníčku v údolí Zaječího potoka rok od roku kolísá a ne každý rok se objevují květy. Je zajímavé, že se sledovaný druh nerozšířil do sousedních rybníčků, protože k přenesení životaschopných úlomků rostlin z jedné nádrže do druhé jsou zde přímo ideální podmínky. Divoké kachny se zde totiž vyskytují každoročně a mezi vodními plochami přelétají.

Závěr

Za poslední tři desetiletí lze pozorovat ve květeně Brna určité změny. Ty jsou zvláště nápadné u druhů synantropních, jimž věnoval pozornost Grüll (1979). Ukončení nebo podstatné omezení dovozu některých komodit i změny ve struktuře zdejšího průmyslu znamenaly silnou redukci přísunu nových diaspor zavlekaných druhů. Zvýšená péče o veřejnou zeleň ve městě omezila možnosti rozvoje ruderální vegetace, v níž se tyto druhy nejčastěji vyskytují. Výsledkem je, že některé, dříve časté synantropní druhy, z brněnské flóry vymizely (např. *Artemisia annua*) nebo, díky zvýšenému úsilí pracovníků pečujících o veřejnou zeleň, ustupují (*Heracleum mantegazzianum*). U některých jiných byl však v poslední době zaznamenán nepřehlédnutelný nárůst lokalit (*Artemisia tournefortiana*, *Duchesnea indica*, *Geranium sibiricum*, *Rumex patientia*). Zvláštní pozornost a samostatnou studii by si z téhož důvodu zasloužily šířící se druhy jako rukevník východní (*Bunias orientalis*) nebo šrucha zelná pravá (*Portulaca oleracea* subsp. *oleracea*).

Na straně druhé rozšiřování města a budování sídlišť, které je často spojeno s rozsáhlými terénními úpravami a novými výsadbami, vytváří v intravilánu města nová stanoviště, v nichž časem mohou nalézt vhodné životní podmínky i náročné domácí druhy. Tak např. přímo v prostoru sídliště Brno-Lesná lze dnes nalézt ve vysazených porostech stromů a keřů i některé vzácnější zástupce čeledi Orchidaceae (*Epipactis albensis*, *E. helleborine* nebo *Cephalanthera damasonium*).

Poděkování

Náš dík patří doc. RNDr. Vladimíru Řehořkovi, CSc. a ing. Jiřímu Danihelkovi, Ph.D. za inspirující poznámky k dokladovému materiálu a váženým recenzentům za podnětné připomínky.

Literatura

- Anonymus (1992): Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky č. 395/1992, kterou se provádí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. – Sb. Zák. ČSFR, roč. 1992, částka 80, Praha.
- Danihelka J., Chrtek J. jr. & Kaplan Z. (2012): Checklist of vascular plants of the Czech Republic. – Preslia 84: 647–811.
- Dvořák F., Grüll F., Kühn F., Unar J. & Unarová M. (1983): Další příspěvek k rozšíření antropofytních druhů rostlin v Brně a jeho širším okolí. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 18: 207–213.
- Dvořák J. (1948): Zajímavější floristické nálezy v okolí Brna. – Čs. Bot. Listy 1: 9.
- Dvořák J. & Kühn F. (1966): Zavlečené rostliny na pozemcích přádelny vlny „Mosilana“ n. p. v Brně. – Preslia 38: 327 – 332.
- Formánek E. (1887–1897): Květena Moravy a rakouského Slezska. 1–2. – Brno et Praha.
- Grulich V. (2012): Red list of vascular plants of the Czech Republic: 3rd edition. – Preslia 84: 631–645.
- Grüll F. (1954): *Artemisia austriaca* Jacq., adventivně v „Podstránecké“ pískovně. – Čs. Bot. Listy 6: 70.
- Grüll F. (1972): *Artemisia tournefortiana* Reichenb., nový zavlečený druh v ČSSR. – Preslia 44: 274–276.
- Grüll F. (1974): Příspěvek k adventivní květeně města Brna. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 9: 35–38.
- Grüll F. (1979): Synantropní flóra a její rozšíření na území města Brna. – Stud. ČSAV 1979/3, Praha.
- Grüll F. & Priszter S. (1967): Die Variabilität und Verbreitung einiger *Amaranthus* Arten auf den Ablagerungsplätzen der Stadt Brno. – Preslia 39: 306–311.
- Grüll F. & Smejkal M. (1966): *Gypsophila scorzonrifolia* SER., adventivní rostlina v Československu. – Preslia 38: 202–204.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2006): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae V. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 41: 172–258.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2007): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae VI. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 42: 247–336.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2008): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae VII. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 43: 251–336.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2009): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae VIII. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 44: 185–320.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2011): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae IX. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 46: 51–160.
- Hadinec J. & Lustyk P. [eds] (2012): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae X. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 47: 43–158.

- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2002): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae I. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 37: 51–106.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2003): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae II. – Zprávy. Čes. Bot. Společ. 38: 217–288.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2004): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae III. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 39: 63–130.
- Hadinec J., Lustyk P. & Procházka F. [eds] (2005): Additamenta ad floram Reipublicae Bohemicae IV. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 40: 77–150.
- Hejny S., Jehlík V., Kopecký K., Kropáč Z. & Lhotská M. (1973): Karanténní plevelé Československa. – Stud. ČSAV 1973/8: 1–156.
- Hejny S. & Slavík B. [eds] (1990): Květena České republiky. Vol. 2. – Academia, Praha.
- Horníčková-Kameníková Z. (1962): Příspěvek k poznání expanse některých adventivních rostlin v ČSSR. – Ms., 86p. [Dipl. práce; depon. in: Knihovna Ústavu botaniky a zoologie PřF MU Brno]
- Hruby J. (1928): Botanischer Führer durch Brünn und Umgebung. – Brünn.
- Jankovský L. (2000): Kruštík polabský v sídlišti Lesná. – Roeszlana č. 29: 45.
- Konětopský A. (1960): Netýkavka Royleiova na Brněnsku. – Sborn. Klubu Přírod. Brno 32: 11–17.
- Krist V. (1940): Příspěvek k adventivní a ruderalní květeně Moravy II. – Sborn. Klubu Přírod. Brno, 23 (1940): 57–60.
- Krist V. (1935): Příspěvek k adventivní a ruderalní květeně Moravy I. – Sborn. Klubu Přírod. Brno 17 (1934): 65–72.
- Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J., Štěpánek J. & Zázvorka J. [eds] (2002): Klíč ke květeně České republiky. – Academia, Praha.
- Kubešová S. (2000): Česnek podivný (*Allium paradoxum*) také na Moravě. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 34 (1999): 177–178.
- Kühn F. (1970): Nález vzácných nebo zavlečených rostlin na Moravě II. – Práce z oboru botanika., ed. Klub Přírod. při Mor. Mus. Brno, (1970): 25–28.
- Laus H. (1908): Mährens Ackerunkräuter und Ruderalpflanzen. – Mitt. Komm. Naturwiss. Durchforsch. Mährens 2: 1–270.
- Lososová Z. & Otýpková Z. (2001): Výskyt ohrožených druhů plevelů na jižní Moravě. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 36: 81–98.
- Marvan P. & Smejkal M. (1959): Několik zajímavějších floristických nálezů z Moravy. – Sborn. Klubu Přírod. Brno 31: 45–50.
- Podpěra J. (1925): Květena Moravy ve vztazích systematických a geobotanických. Část soustavná, sv. VI, část 2. – Pr. Mor. Přírod. Společ. Brno.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – Preslia 74: 97–186.
- Rejl J. & Kohoutek M. (2011): Okrotice bílá v zastavěné části Přelouče. – Živa 59 (97)/4: 172.
- Schur F. (1877): Phytographische Mittheilungen über Pflanzenformen aus verschiedenen Florengebieten des österr. Kaiserstaates. – Verh. Naturforsch. Ver. 15 (1876): 3–200.
- Smejkal M. (1961): Nové, nebo málo známé rostliny československé flóry. I. – Sborn. Klubu Přírod. Brno 33: 33–43.
- Smejkal M. (1965): K poznání československých druhů rodu *Oxalis*. – Preslia 37: 202–204.
- Smejkal M. (1968): Pěstovaná a zplanělá „rdesna“ z rodu *Polygonum*, *Bilderdykia*, *Reynoutria* a *Fagopyrum*. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 3: 1–6.
- Smejkal M. (1973): K výskytu *Duchesnea indica* (Andrews) Focke v Československu. – Zprávy Čes. Bot. Společ. 10: 17–18.
- Šmiták J. (2000): Nové nálezy a ověřené lokality orchidejí na Moravě v roce 1999. – Roeszlana č. 29: 44.
- Šmiták J. (2010): Nález rudohlávk v Brně. – Veronica, Brno, 24/5: 26.

- Unar J. (1978): Zajímavější nálezy antropofytů v Brně a Ostravě. – Zprávy Čs. Bot. Společ. 13: 196–198.
- Unar J. & Šmiták J. (2013): Orchideje v sídlišti Brno-Lesná. – Roesliana č. 43: 47–48.
- Unar J. & Unar P. (2005): Zajímavější moravské lokality některých pozoruhodnějších druhů rostlin. – Sborn. Klubu Přírod. Brno (2001–2005): 9–25.
- Unar J., Unarová M. & Unar P. (2001): Zajímavější botanické nálezy z území Moravy v posledních letech. – Sborn. Klubu Přírod. Brno (1989–2000): 29–34.